

שיעורי תורה רשק

היכלי תורה

ערש"ק פרשת כי תבוא יש אלול תשסח ♦ דף היומי בבלי: גיטין ע ירושלמי: נדרים ו

ואמרת אליו הגדתי היום וגו' כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבתינו לתת לנו...

נושאי הדף בעלון

- אם צריך להקפיד לשתות מים בישיבה.....גיטין ע
- בדיקת אילם ע"י מכשירים חדשים.....גיטין ע
- אכילת שירים.....גיטין עא
- נשיאת כפים ע"י כהן שהרג באסון.....גיטין עא
- גירושין על תנאי כשהבעל חולה.....גיטין עב
- יחוד עם ג' נשים שאחת מהם נכרית.....גיטין עג
- תשלום למנקה שלג, כשלא ירד שלג.....גיטין עד
- נתינת משלוח מנות בעל כרחו.....גיטין עד
- מה עדיף להתחיל בטוב או לסיים בטוב.....גיטין עה
- קדושין חדשים לאשתו של מת שיצא מקברו.....גיטין עו
- כפתור ופרח.....עמוד 5

שנינו במשנה (בכורים פ"א מ"ד): הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר 'אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו'. ובירושלמי אמרו, שרבי יהודה חולק בדבר, וסובר שהגר מביא וקורא, והלכה כמותו. וכן פסק הרמב"ם (פ"ד מהל' בכורים ה"ג): הגר מביא וקורא, שנאמר לאברהם 'אב המון גוים נתתיך', הרי הוא אב לכל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי השכינה, ולאברהם היתה השבועה תחלה שיירשו בניו את הארץ. ותמה ה'משנה למלך', אם כן, הוא הדין והוא הטעם גם בוידוי מעשר שנאמר בו 'ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש', מדוע פסק הרמב"ם (סוף הל' מעשר שני) ישראל ומזמרים מתודים, אבל לא גרים ועבדים משוחררים, מפני שאין להם חלק בארץ, והרי הוא אומר 'ואת האדמה אשר נתת לנו'. כשם שיכול הגר לקרוא מקרא ביכורים ולומר 'לאבתינו', כמו כן היה לו להיות גם בכלל מצות וידוי מעשר.

והנה הרמב"ן הקשה בפסוק 'כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש' האמור בפרשת וידוי מעשר, ולא יקשה בענין ככאן, כי לא נזכר בשבועות האבות ארץ זבת חלב ודבש. ותירץ, כי 'לאבתינו' האמור כאן, הוא ליוצאי מצרים, כי להם נאמר 'אל ארץ זבת חלב ודבש' (שמות ג ז).

השתא אתי שפיר מה שחילק הרמב"ם בין מקרא ביכורים לוידוי מעשר, כי רק במקרא ביכורים דעת רבי יהודה שהגר מביא וקורא, כי 'אשר נשבע ה' לאבתינו' האמור בו היינו אברהם שנקרא אב המון גוים. אבל בוידוי מעשר שנאמר בו 'כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש', בעל כרחך ש'לאבתינו' האמור פה היינו יוצאי מצרים, והם לא היו אבותיהם של הגרים. מכיון שאין הגר יכול לומר 'לאבתינו' בוידוי מעשר, אין הגר מתודה.

ע"פ בנין איריאל

הבמה לעולם התורה

בקרוב בכל בתי הכנסת בעולם

יום שישי יט אלול

גיטין ע

אם צריך להקפיד לשתות מים בישיבה

באליה רבא (סי' קע ס"ק כג) כתב בשם הרוקח (סי' שכט), דרך ארץ לא יאכל אדם מעומד ולא ישתה מעומד.

בשו"ת רב פעלים (ח"ב או"ח סי' מה) כתב, ראיתי שדבר זה הוא גמרא ערוכה בגיטין (בסוגיין), שלשה דברים מזיקין גופו של אדם, ואלו הן אכל מעומד ושתה מעומד ושמש מטתו מעומד.

מיהו **הרמב"ם** (דעות פ"ד) לא זכר זה, ולא כתב שיגיע לו נזק לא באכילה ולא בשתיה מעומד, ואפשר שסובר שבזמן הזה נשתנו הטבעיים מזמן חכמי המשנה והתלמוד, כאשר נמצא כזאת בדברים אחרים, ואפשר שמטעם זה אין העולם נזהרים בזה לא ביין ולא במים, מפני שראו שהרמב"ם השמיט ענין זה בהלכות דעות.

מיהו **רבינו האר"י ז"ל** היה מדקדק לקיים דברי חכמים, מאחר שנזכר דבר זה בגמרא, ובודאי גם במים היה נזהר וכן בכל מיני שתיה, ועל כן כתב הרב פעלים אני אומר, מאחר שאין בזה טרחא, ודאי טוב ליהזר אחר שראינו **שרבינו האר"י ז"ל** היה נוהג בכך, ואולי יש לו טעם אחר נסתר בזה.

בדיקת אילם ע"י מכשירים חדשים

בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' הנא) נשאל לענין צורת הבדיקה של אילם האם חייבת להיות דוקא בדרך המבואר בטוש"ע (אה"ע סי' קכא ס"ה), או שאפשר לבדקו גם בדרכים אחרים דכהיום יש בדיקה נויורופסיכולוגית מדוקדקת המסוגלת לברר ביתר דיוק עד כמה אילם בר דעת, ורמז על זה **הב"י** (שם ד"ה והרמב"ם) שהדבר תלוי בדעת הבודקים שיבדקו באופן שימצא לבן דעת כפי האפשר.

והשיב, יראה לענ"ד שרוב האילמים מלידה הם פקחים מן הדין, אלא שחז"ל לא סמכו ע"ז והוא כעין אפשר לברר שלא סומכים באופן זה על רוב, וחכמים ידעו שבדיקה זו מועלת לאמוד מדת הדעת שלו בגדר שיכול לגרש, לכן יראה שלהשתמש בתוספת בדיקה עם הבדיקה הנ"ל אפשר בגדר אפשר לברר וצריך לעשות בדיקה זו, מכ"מ עדיין צריך לי עיון אם היא שהבדיקה של הש"ס והשו"ע מראה שהוא בגדר פקח, והבדיקה החדשה מראה חסרון דעת מה דינו של אילם זה, והדבר נוטה להקל כיון שהגיע למדת הדעת של גיטין עפ"י חז"ל, ולהחליף בדיקת חז"ל לגמרי עם הבדיקה החדשה אין לנו, וצע"ק.

בריא שצוה לכתוב גט ונחלה

היה בריא בשעה שצוה לכתוב, ואח"כ אחזו חולי ואינו בר דעת, אין כותבין אותו בעודו בחליו. ואם כתבוהו ונתנוהו קודם שיבריא, אם הוא חולי שאפשר לרפאותו בידי אדם, הרי זה פסול ואם אי אפשר לרפאותו בידי אדם אינו גט ובטל מן התורה. ויש אומרים שבין כשיכולים לרפאותו ובין כשאין יכולים לרפאותו הגט בטל מן התורה. אבל לאחר שנתרפא, כותבין ונותנין, אפילו אם מיחה בחליו שלא לכתוב וליתן.

יום שב"ק כ אלול

גיטין עא

אכילת שירים

בעל **המנחת אלעזר בספרו דברי תורה** (ח"א סי' יג) כתב, בענין השירים שנוהגים החסידים לאכול, והראה מקור מירושלמי (מועד קטן פ"ב ה"ג) שר' יוחנן היה בשחרית יורד לביהכנ"ס שישבו שם אתמול בסעודת קידוש החודש, והיה מלקט הפירורין שנפלו מהסעודה ואכלן, שהיתה חביבה עליו המתאספים בחבורת סעודת מצוה.

ועוד אמרו בש"ס (בסוגיין) סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך ממנה, וכ"כ **הרמב"ם** (דעות פ"ד הט"ו), ומבואר בשה"ק שהכוונה להפסיק באמצע אכילתו לשבר תאוות אכילה והוא כהקרבנות קרבן, ולכן הצדיק שאוכל בבחינה זו השירים הם בבחינת שיורי מצוה.

ובספר **דגל מחנה אפרים** (פרשת בחקותי ד"ה ואכלתם) כתב על מה שאמרו בסוגיין אכול שליש ושתה שליש והנח שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך, שנמצא מי שיש לו בחינת ענוה שבודאי לא יבא לידי כעס כי כעס הוא ענף מן הגאווה אז מותר לו לאכול לשובע, והוא שאמר הכתוב (תהלים כב כז) יאכלו ענוים וישבעו שמוותר להם לאכול עד שישבעו, כי בודאי לא יבואו להכעס כלל, ע"כ, וזהו גם כן (משלי יג כה) 'צדיק אוכל לשובע נפשו', היינו מי שהוא צדיק, בודאי הוא עניו יכול לאכול לשובע נפשו, ואינו צריך להזהר בנפשו לאכול ולשתות פחות שליש כנ"ל, לא כן הרשעים שהם מתגאים ונרתחים, לכן 'ובטן רשעים תחסר', היינו צריך לחסור ממאכלו כנ"ל.

נשיאת כפים ע"י כהן שהרג באסון

במסכת ברכות (לב:), אמר רבי יוחנן, כהן שהרג את הנפש לא ישא כפיו, שנאמר (ישעיה א טו) ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם ידיכם דמים מלאו. וכן נפסק בשלחן ערוך (או"ח סי' קכח ס"ה).

בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' מג) נשאל מכהן שאירע לו אסון בשעה שנסע בכלי רכב שלו, שדחף זקן אחד ארצה והוא מת אחרי לי' יום, מהו שישא כפיו, וכתב שהורה שישא כפיו בלי פקפוק מפני שהיה שוגג, וגם עשה תשובה, ובאופן זה **הרמ"א** (שם) מיקל בפשיטות, ועוד שכתב **המגן אברהם** (שם ס"ק נב), בענין מה שפסק בשלחן ערוך (שם ס"ו) שכהן מוהל שמל תינוק ומת התינוק, נושא את כפיו, משום שאפילו אם תאמר שמה שאמרו כהן שהרג נפש לא ישא כפיו היינו אפילו בשוגג, מכל מקום כאן במילה שנתכוון לדבר מצוה יכול לישא את כפיו, ועוד מי יאמר שכלו לו חדשיו, ושמה נפל הוא, ועוד שמה הרוח בלבלתו אחר המילה ומפני זה מת. וכתב **המגן אברהם**, שהטעם האחרון שייך אפילו בהורג גדול בשוגג, ובאופן שלא מת מיד, כמו שאמרו בגיטין (בסוגיין) שחט בו רוב שנים ומת אחר כך, אינו גולה שמה הרוח בלבלתו, אי נמי שמה הוא קירב מיתת עצמו על ידי שפירכס. וא"כ היתר זה יש לומר גם בנידון דידן כיון שמת לאחר זמן, ולכן פשוט שישא כפיו.

יום ראשון כא אלול

גיטין עב

גירושין על תנאי כשהבעל חולה

בש"ת שבט הלוי (ח"י סי' רנה) נשאל בדבר אברך שנחלה במחלה קשה, שיש לו ניוון המוח רח"ל, ולדעת הרופאים המצב מדרדר והולך, ולהשערותם בתוך כשנתיים לא יוכל כלל כאדם, ויהיה מונח כעץ בעלמא [צמח], וישאר ח"ו כך כל ימי חייו.

אשתו שנפשה שבורה על שתשאר אלמנה חיה, מבקשת למצוא עצה לנפשה שתוכל אח"כ להנשא לאחר, אך כעת אין ברצונה להתגרש, כיון שאיננה רוצה לצער אותו עכשיו ולהניחו לבד, אבל היא פוחדת מפני העתיד שאז כבר לא יהיה במצב גירושין, ונפשה בשאלתה אם יכול הבעל לגרשה על תנאי שיחול רק לאחר זמן כשיפסיק לתפקד לגמרי.

בתשובתנו כתב **השבט הלוי**, שאין אפשרות כזו שיגרשה בתנאי שיחול הגט רק לאחר זמן כשיפסיק לתפקד לגמרי, אך יכול הבעל לתת גט מעכשיו, ויכתוב בו את הזמן של יום הנתינה, ויוסיף לו תנאי שלא יחול אלא רק עד חצי שנה או שנה וכיו"ב, שהרי גט מועיל לאחר זמן כמו שפסק **הרמב"ם** (גירושין פ"ט ה"א), וביאר **המגיד משנה** שהוא מפני שדומה גירושין לקידושין, וכמו שבקידושין מועיל לאחר זמן כמו כן בגירושין. וכן נפסק **בשו"ע** (אבה"ע"ז סי' קמו ס"א), וא"כ בנידון זה אפשר לכתוב גט עם תאריך של עכשיו כהלכה, ויעשו תנאי שיחול רק אחרי חצי שנה או שנה וכיו"ב.

באופן זה התועלת היא שאם יראו אח"כ שבעזרת רופא חולים המצב לא הורע, ויכול הבעל לתת גט אחר לפני חלות זמן הראשון כפי ראות עיניהם, ובניתיים היא אשתו גמורה, ויכולה לשמש אותה כפי רצונה הטוב.

אולם ססים וכתב, אם יתן גט ויעשה בו תנאי ויכתוב בו שיחול מעכשיו אם יתקיים תנאי פלוני, אין זה עצה נכונה מפני שבאופן זה להלכה היא כספק מגורשת מעכשיו, ואסורה ביחוד עמו כמבואר **בשו"ע** (אבה"ע"ז סי' קמח ס"ב).

בריא שאמר תנו ומסוכן שאמר כתבו

האומר כתבו גט לאשתי, הרי אלו יכתבו ויתנו לבעל בידו, ולא יתנו לאשתו עד שיאמר להם ליתן לה. ואם נתנו לה, אינו גט.

במה דברים אמורים, בבריא. אבל המסוכן, והיוצא בקולר, אפילו על עסקי ממון, והמפרש בים והיוצא בשיירא ואמר כתבו גט לאשתי, הרי אלו יכתבו ויתנו לה, שהדבר ידוע שלא נתכוין זה אלא לכתוב וליתן לה.

שכיב מרע שעמד מחוליו חוזר במתנתו

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, ולא שייר לעצמו כלום, אף על פי שקנו מידו על מתנה זו, אם עמד מהחולי ונתרפא לגמרי, המתנה בטילה מאלוה. ואפילו התנה בשעת המתנה שלא יוכל לחזור בו, אם עמד חוזר, אלא אם כן קנו מידו שלא יוכל לחזור בו אם יעמוד מחוליו.

לא נתרפא לגמרי, אלא ניתק מחוליו לחולי, אם לא עמד ולא הלך ונשען על מקלו בשוק, אפילו אם הלך בביתו על בוריו מתנתו מתנה, ואם עמד בין החולי שצוה בו ובין החולי שמת ממנו, והלך נשען על מקלו, אומדים אותו על פי רופאים אם מחמת חולי הראשון מת מתנתו קיימת, ואם לאו אינה מתנה. ואם הלך בשוק בלא משענת, אינו צריך אומד, ומתנתו בטלה.

יום שני כב אלול

גיטין עג

יחוד עם ג' נשים שאחת מהם נכרית

בראשונים נחלקו אם מותר לאיש אחד להתייחד עם שלוש נשים או יותר, יש סוברים שאסור לאיש אחד להתייחד אפילו עם נשים הרבה, שמאותו הטעם שאסור היחוד עם שתי נשים משום שהנשים דעתן קלה, ושתיהן נוחות להתפתות ואינן בושות זו מזו ומחפות זו על זו, יש לאסור אפילו כשיש שם הרבה נשים. ויש הסוברים שדוקא עם שתי נשים אסור להתייחד אבל עם שלוש או יותר מותר, שכיון שיש שם הרבה נשים אי אפשר שלא תגלה אחת על חברותיה, ועוד שהוא מתבייש מהן, ולא נאסר היחוד אלא עם שתי נשים.

בשו"ע (אבה"ע"ז סי' כב ס"ה) פסק המחבר כדעה הראשונה שהיא דעת הרמב"ם, שלא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה.

אך **הרמ"א** (שם) פסק כדעה השניה שהיא דעת **רש"י**, וכתב שיש מתירין לאיש אחד להתייחד עם נשים הרבה, אם אין עסקו עם הנשים.

בב"ח (שם ס"ו) כתב **שהרמ"א** לא פסק להקל אלא ביום, אבל בלילה אסור להתייחד אף אם ד' נשים, אמנם **בש"ת בית יהודה** (עייאש, אבה"ע"ז סי' יג) כתב שלדעת **הרמ"א** שביום מותר להתייחד עם ג' נשים, בלילה מותר עם ד' נשים.

האחרונים דנו אם לדעת **הרמ"א** שמתיר להתייחד עם נשים הרבה, מתיר אפילו בפרוצות, או שמא אין דין זה אלא בנשים כשרות.

והנה במשנתנו מבואר שהמגרש את אשתו ואמר לה מהיום אם מתי, לא תתייחד עמו אלא בפני עדים, אפילו על פי עבד אפילו על פי שפחה. אחד הטעמים לאיסור היחוד הוא מפני שלכשהוא ימות הרי היא גרושה מעכשיו, וממילא דינה כפנויה שאסור להתייחד עמה, ואעפ"כ אם הוא מתייחד עמה בפני שני עדים או בפני שפחה, אינו עובר על איסור יחוד.

בעצי ארזים (אבה"ע"ז שם סק"ט) כתב לתמוה מה כוונת המשנה שכשיש שם גם שפחה מותר לו להתייחד עמה, והלא אסור להתייחד עם שתי נשים ומה מועיל מה שיש שם גם שפחה הרי מתייחד עם אשתו ועם השפחה, ותיירץ שכוונת המשנה לומר שכשם שמותר לו להתייחד עם אשתו בפני שני עדים ישראלים, כך גם מותר להתייחד עמה כשיש עמה שתי שפחות, שכך נמצא שהוא מתייחד עם ג' נשים שאין בזה איסור יחוד.

לפי ביאור זה כתב להוכיח שמותר להתייחד עם ג' נשים אפילו הם פרוצות, שהרי שפחות פרוצות הן, ואעפ"כ מבואר במשנתנו שבפני שני שפחות אין איסור יחוד.

אולם בערך שי (שם, הו"ד באוצה"פ ס"ק כב א) כתב לחדש שאף שאסור להתייחד עם ב' נשים, מ"מ אם אחת ישראלית ואחת נכרית מותר להתייחד עמהם, כיון שהשפחה תגלה על הישראלית ולא תחפה עליה, ולמד זאת ממשנתנו שאמרו אפילו על פי שפחה, שהיינו אפילו ע"פ שפחה אחת. אך **בשבט הלוי** (ח"ה סי' רב) כתב שקשה להקל בזה שודאי חז"ל לא חילקו בגזירת איסור יחוד עם ב' נשים, בין אם אחת מהם עכו"ם או לא.

וע"ע **בפורת יוסף** (צו"ג, סי' כה אות ב), שמצדד לומר שאף לדעת **הרמ"א** התיירו רק יחוד עם הרבה גדולות, אבל קטנות שכבר לבשן היצר אסור, שיש לחוש שתתמצנה כולן.

תשלום למנקה שלג, כשלא ירד שלג

בש"ת משנה הלכות (ח"ד סי' רנ) נשאל מאדם שיש לו הסכם עם בעל מפעל, שבכל עת שיבא שלג ינקה סביב המפעל שלו אפילו פעמיים בכל יום, וישלם לו סכום קצוב עבור זה, ושנה זו כמעט לא ירדו שלגים ובא רק פעם אחת בכל החורף, אם חייב לשלם לו כל הסכום שקבעו ביניהם, או שיכול הבעה"ב לומר לו הלא שנה זו לא עשה כלום, וישלם לו עבור ניקוי אחד.

והשיב, פשוט שבאופן זה חייב לשלם כל מה שסיכמו ביניהם, ומזלו של הפועל גרם שלא ירד השלג, וגמרא מפורשת היא בגיטין (בסוגיין), על שהיה מנהג העולם שם שהיו האריסין משקין השדה שלש פעמים בשנה, וקבלו בשכרן רביע התבואה בשביל טורח חרישה וזריעה וניכוש והשקאה וכל צרכי השדה, ואמר בעה"ב לאריסו אתה תשקה את השדה ד' פעמים בשנה ועי"ז התבואה תשתבח יותר ותקבל שלישי התבואה, ולבסוף קודם השקאה רביעית ירד גשם ולא היה צריך לדלות ולהשקות בידיים, ואמר רב יוסף שלא התנה עמו שיתן לו שלישי רק בכדי שישקה השדה, וכיון שלא השקה אין לו תוספת אלא הרי הוא כשאר אריסין, ואמר לו רבה הרי לא היה צריך להשקות יותר ומזלו גרם שבאו גשמים והשקו את השדה במקומו, ומגיע לו שלישי התבואה.

והקשתה הגמ', נאמר שרב יוסף כרבנן ורבה כרשב"ג, והרי הלכה כרבה לגבי רב יוסף, וכאן הרי אין הלכה כרשב"ג, והסיקו שדינו של רבה הוא אף לרבנן משום שהתנה עמו שישקה ארבעה פעמים שרצה להרווחה של השדה, והרי יש לו הרווחה אפילו שלא היה צריך האריס להשקות ומזלו גרם. וכך פסקו הרמב"ם (שכירות פ"ט ה"א) והשו"ע (חו"מ סי' שלד ס"י), וא"כ גם בנדון זה אומרים מזלו גרם שלא ירד השלג ולא היה צריך לנקות, ופשוט.

נתינת משלוח מנות בעל כרחו

הרמ"א (או"ח סי' תרצה ס"ד) פסק, אם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם יצא. אך הפר"ח (הו"ד במשנ"ב ס"ק כד) כתב לא ידעתי מאין לקח הרמ"א פסקו.

בש"ת חתם סופר (או"ח סי' קצו) הביא ראיות לכאן ולכאן, והביא מספר מנות הלוי (מגילת אסתר ט"ו), שמשלוח מנות בא להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר שאמר מפוזר ומפורד. כלומר, המן אמר שבמקום שראוי להיות עם אחד הינם מפוזרים ומפורדים במחלוקת, ולכן תקנו משלוח מנות, להרבות שלום ורעות. אך כך כיון ששלח אדם מנות לחבירו והראה לו את חיבתו אע"פ שזה מוחל לו, כבר יצא ידי חובתו.

בש"ת תורה לשמה (סי' קצב) נשאל, על ראובן ששלח מנות ביום פורים לשמעון ולא רצה לקבלם והניחם השליח אצל שמעון וברח, אם יצא ידי חובתו בזה שהרי בעל כרחו קיבלם כי הניחם השליח וברח, והוא כבר סירב בתחילה.

והשיב, אם נתינה בעל כרחו שמה נתינה או לאו הדבר הזה נזכר בגמרא (בסוגיין), ונחלקו הפוסקים הראשונים לענין פסק הלכה. אמנם מחלוקת הראשונים היא לענין נתינה שהיא מהתורה, שבזה פסקו לחומרא שהרי ספק דאורייתא לחומרא, אולם עדיין יש להסתפק בנתינה שהיא מדרבנן כגון במשלוח מנות, אם יודו שכיון שנתינה זו דרבנן, הרי היא נתינה. ולמעשה פסק שיצא ידי חובתו הואיל והיא מצוה דרבנן, ומ"מ המחמיר לעשות מנות אחרים כתקנן לאדם אחר תבא עליו ברכה.

מה עדיף להתחיל בטוב או לסיים בטוב

הרמ"א בהלכות קריאת ס"ת (או"ח סי' קלח ס"א) כתב, יכווין שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב, ויסיים בדבר טוב.

בלקט יושר (או"ח עמוד קלד ענין א) כתב, כשאומרים בתפילה מוסף לר"ה ועל המדינות יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום. נראה שיש לומר איזה לשלום ואיזה לחרב, וכן לשובע קודם לרעב כדי שלא יקדים אדם הפורענות. וכך מדייקים בגמ' (בסוגיין) גבי גט, ש"מ שצריך להקדים אי לא מתי לא יהא גט, שלא יקדימו מיתתו קודם.

והנה בחתם סופר (לעיל ב. ד"ה המביא) כתב שמשכת גיטין מתחילה בדין השולח גט ממדינת הים לטובת ורצון האשה שלא לעגנה, ולא בדין של המגרש משום ערות דבר או קטטה כי לא מצאה חן בעיניו, כיון שאתחולי בפורענותא לא מתחילינן.

ובש"ת תורה לשמה (סי' שעו) נשאל, אם אדם צריך להזכיר דבר והיפוכו שאחד מהם הוא רע והשני טוב מה יזכיר קודם.

והשיב, אפשר שיתחיל בטוב בכי טוב ויסיים בכי טוב, כיצד, יאמר תחילה את החלק הטוב ואח"כ את החלק הרע, ואח"כ יחזור וישנה את החלק הטוב, ובזה נמצא התחיל בטוב וסיים בטוב, ואין בזה גנאי שנראה מרבה דברים ללא צורך, מאחר שהוא עושה כן כדי להתחיל בטוב ולסיים בטוב, וכל איש משכיל יבין מדעתו כי איש חכם הוא זה בתוספת דברים אלו ואינו כסכל מרבה דברים ללא צורך.

מיהו אם נזדמן שהוא מוכרח לומר ב' חלוקות של דבר והפוכו, ואינו יכול לחזור ולשנות חלוקת הטוב, אז ודאי צריך להקפיד ולחוש על ההתחלה יותר מן הסיום, וצריך להקדים חלוקת הטוב תחלה כדי שלא להקדים פורענותא לנפשיה, והנה דבר זה תמצאנו מפורש יוצא בגמרא בגיטין (בסוגיין), בענין להקדים בתנאי אם לא מת לא יהיה גט משום דלא ליקדים פורענותא לנפשיה, ודבר זה נפסק להלכה ברמב"ם (גרושין פ"ט ה"כ) חולה שרצה לגרש את אשתו על תנאי כשימות כדי שלא תפול לפני יבם, ואם יעמוד מחוליו לא תהיה מגורשת, ולא רצה לגרשה מעכשיו כדי שלא תטרף דעתו, כך הוא כותב בגט אחר שכותב התורף או אומר לה כשנותן הגט, אם לא מת לא יהיה גט, ואם מת יהיה גט, ואם לא מת לא יהיה גט, כדי שיהא תנאי כפול והן קודם ללאו, ולא יפתח פיו תחלה לפורענות. הרי מכאן אתה למד היטב העצה שכתבתי שצריך לכפול חלוקת הטוב באחרונה וגם אתה למד מזה שיש להקפיד על ההתחלה יותר.

והוסיף שבקריאת ס"ת צריך לזוהר ג"כ להתחיל בכי טוב ולסיים בכי טוב, והרוב מקפידים יותר על הסיום וזה אינו, אלא אדרבה יש להקפיד על ההתחלה יותר להתחיל בטוב.

לרישום ועדכון שיעורי תורה
ניתן לשלוח פקס ל: 03-543-5757

קדושין חדשים לאשתו של מת שיצא מקברו

בסוגיין הסתפקו על האומר הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חודש ומת תוך י"ב חודש הרי זה גט, אם הרי זה גט מיד כשמת או רק לאחר י"ב חודש.

הרמב"ם (גרושין פ"ט ה"א) פסק לחומרא וכתב, הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש וכו', מת בתוך שנים עשר חודש אע"פ שאי אפשר שיבוא והרי היא מגורשת, לא תנשא במקום יבם עד אחר שנים עשר חודש כשיתקיים התנאי.

בתוס' (ד"ה דהא אקיים) הקשו על ספק הגמ' אם להתירה לאלתר או לא, הרי אם נתיר אותה לאלתר מה יש לחוש שהרי ודאי יתקיים התנאי שכיון דמת לא ישוב עוד לביתו אחר י"ב חודש, וכתבו לתרץ שהוא גזירה שיבואו להתיר גם כשלא מת, כיון שאין העולם יודעין שמת ויתמהו על שמתירים אותה להנשא.

והנה **בירושלמי** (גיטין פ"ז ה"ג) הובא מחלוקת בדין זה, שר' חגי אומר מותרת להנשא מיד, ר' יוסי אומר אסורה להנשא רק לאחר י"ב חודש, אני אומר נעשו לו ניסים וחייה.

והיינו שלדעת ר' יוסי אף אם מת בתוך י"ב חודש, יש לחשוש שמא יעשה לו נס ויחזור לחיים, ולכן צריך להמתין עד שיעברו הי"ב חודש.

מדברי הירושלמי כתב **הברכני יוסף** (אבהע"ז סי' יז סק"א) ללמוד שאם אחר שמת האדם נעשה לו נס וחזר לחיות, הרי אשתו עדיין אגודה בו ומקודשת לו, ואין האישות נפקעת כיון שלבסוף הוא חי, ובזה גם הבבלי מודה, ואשה זו שהתנה עמה בגט לא תהא אלמנה כיון שבעלה חזר לחיות, ולא גרושה כיון שהתנאי לא התקיים שהרי חזר בתוך י"ב חודש. וכך גם דעת **הכנסת הגדולה** (אה"ע סי' יז הגה"ט אות ב) שכתב, סבור אני שאם מתה אשה תחת בעלה מייתה ודאית, ושוב חייתה על ידי נביא כמו אליהו לבן הצרפית ואלישע לבן השונמית, לא פקעה זיקת הבעל מעליה ואינה יכולה להנשא לאחר.

ובחתם סופר (עה"ת פ' שמות ד"ה אז אמרה) בביאורו את דברי הגמ' בע"ז (ה.) על הפסוק 'שובו לכם לאהליכם' לשמחת עונה הוא דאיתא, כתב שלפי שבמתן תורה יצאה נשמתן של ישראל והקב"ה החיה אותם בטל של תחיה, לכן הוי אמינא שכשפרחה נשמתם בטל חיתון איש ואשתו, על כן אמר להם הכתוב 'שובו לכם לאהליכם'.

אך **הפורת יוסף** (ד"ה תוס' דהא) כתב, שהקשו על הירושלמי א"כ כל הנשים היאך הם מותרות במיתת הבעל, אולי יעשה נס ויקום הבעל מקברו, וביאר שבכל הנשים כיון שהתורה כתבה שמיתת הבעל מתרת, א"כ אף אם יחיה בכל זאת לא תאסר שהרי כבר הותרה במיתתו, משא"כ כאן שהבעל גירש אותה על תנאי אם לא יבוא עד י"ב חודש, וממילא אם יבוא יתבטל הגט כיון שהתנאי לא התקיים, אך מ"מ תהא אלמנה כיון שבעלה מת, ואם יש יבם תהא זקוקה לו מפני שנקראת אלמנה אף אם בא הבעל ולא גרושה.

כפתור

אכול שלישי ושתה שלישי והנח שלישי לכשתכעוס תעמוד על מילואך

'ואכלתם לחמכם לשובע'. כבר צוחו קמאי דקמאי למה לא הזכיר בתורה שכר מצות יעודי עולם הבא רק הזכיר יעודי עולם הזה כמו ואכלתם וגו', ויש לפרש בזה על פי ששמעתי בשם אא"ז זללה"ה על פסוק (תהלים כב זז) 'אכלו ענוים וישבעו דאיתא בגמרא (גיטין ע.)' אכול שלישי ושתה שלישי לכשתכעוס תעמוד על מילואך, ונמצא מי שיש לו בחינת ענוה שבודאי לא יבא לידי כעס, כי כעס הוא ענף מן הגאווה, אז מותר לו לאכול לשובע, והוא שאמר הכתוב 'אכלו ענוים וישבעו' שמותר להם לאכול עד שישיבעו, כי בודאי לא יבואו להכעס כלל עד כאן, וזהו גם כן (משלי יג כה) 'צדיק אוכל לשובע נפשו' היינו מי שהוא צדיק בודאי הוא עניו יכול לאכול לשובע נפשו ואינו צריך לאזדהורי בנפשיה לאכול ולשתות פחות שלישי כנ"ל, לא כן הרשעים שהם מתגאים ונרתחים לכן (שם) 'ובטן רשעים תחסר' היינו צריך לחסור ממאכלו כנ"ל. וזה יש לומר שיעור הפסוק גם כאן והבטיחם השי"ת שיהיו כולם צדיקים, ויזכו לבחינת ענוה, וזהו יעודי עולם הבא שמביא לידי רוח הקודש, כמאמר ר' פנחס בן יאיר וכו' (עבודה זרה כ:), וזהו ואכלתם לחמכם לשובע שתוכלו לאכול לחמכם בלי גרעון, מחמת שתהיו כולכם במעלות הרמות בצדקות וענוה כנ"ל והבן.

(דגל מחנה אפרים, בחקותי')

אל יעמוד אדם פתאום ממשכבו משום סכנה

'ויקץ יעקב משנתו' (בראשית כז טז) ובתרא הכא כתיב (שם יח) 'וישכם יעקב בבקר', לכאורה יש לדקדק שאחר אומרו ויקץ הפסיק באמירת יעקב ואח"כ כתיב וישכם וגו', ואי אפשר שישן עוד אחר שהקיץ, דהא אמר אחר שהקיץ מה נורא וכו'. אלא נ"ל עפ"י גמ' (גיטין ע.) אל יעמוד אדם פתאום ממשכבו משום סכנה, לכן אמר הכתוב ויקץ יעקב משנתו, ואז אמר מה שהיה צריך בעודו שוכב, ואחר זה וישכם יעקב בבוקר וק"ל.

(דעת סופר, ויצא)

סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה

'ועתה פן ישלח ידו' וכו' (בראשית ג כב) נראה בזה לתת טעם על נוסח הברכה על נטילת ידים. איתא בהרא"ש סוף ברכות ומוזבא בב"י או"ח סי' ד' מפני שהיו קוראין הכלי נטלא. ואמר בשם רבו הק' מלובלין זללה"ה על דברי הגמ' בגיטין סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה, ר"ל שלא יאכל בתאווה רק כדי שיוכל לעבוד את בוראו בכח האכילה.

ובספר 'אור תורה' פ' דברים מרמז זה בפסוק (דברים כח) 'אוכל בכסף תשברני' כסף לשון תאוה, ר"ל בשעה שנכספת לאכול תשבר תאות האכילה, וכמו שאמר ר' משה מפשעווארסק זללה"ה על הפסוק 'ועתה פן ישלח ידו' ועתה לשון תשובה, פן ואולי עדיין יהי' לו תקנה על החטא שאכל בתאוה, כמו שאמר הכתוב (בראשית ג כו) 'וכי תאוה הוא לעינים' על ידי מה, ישלח ידו, היינו שישלח מאתו התאוה, ידו לשון כח התאוה, ועל ידי זה 'ולקח מעץ החיים ואכל וחי לעולם' היינו שיוכל עוד להמשיך חיות לכל העולם, וזהו שאנו מברכים על נטילת ידים, שנוטלים את הידים היינו כח התאוה של האכילה ע"י הרחיצה, כי צריך לכלי הראוי לנטילה ומים כשרים ולנגב את הידים, כמ"ש חז"ל (סוטה ד:) ע"ב כל האוכל בלי ניגוב ידים וכו', ועי"ז נוטל ממנו תאות אכילה.

(תורת שמעון מרבי שמעון מיערוסלב זצ"ל, פרשת בראשית)

(תורת שמעון מרבי שמעון מיערוסלב זצ"ל, פרשת בראשית)

כולם לומדים... בעוז והדר!

הגמרא היחידה שיש בה:

יותר הבנה יותר בהירות יותר מתיקות

ב"שפה ברורה" משננים טוב יותר

"במותברתא" לומדים טוב יותר

נכשיו מצנינים שים
שבד, ברורה
"עוז והדר"

"לקראת הופעת מסכת קידושיין" מבצע משולב

רוכשים מגני לגמרא 'שפה ברורה', ומקבלים עם תחילת לימוד המסכת כך מהודר המכיל את כל המסכת! ובנוסף מקבלים חוברות גמרא 'שפה ברורה' (30 דף כל חוברת), באותה מתכונת, לשינון בדרכים.

מחיר מיוחד גם בחנויות לערכה משולבת, כך עם חוברת.

מגני משולב במחיר מיוחד:
36 ₪ לחודש פורמט הגדול (31 ס"מ)
30 ₪ לחודש פורמט פנינים (26 ס"מ!!!)

שימונה ספרים נפתחים

מישנת המועדים לכל חג ומועד

עשיית וערי"כ

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

ראש השנה

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

חודש הרחמים והסליחות

הלכה
 מטה אפרים
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
התעוררות ומוסר
 שערי תשובה לרבני זינה
 נתיב התשובה למהר"ל מפראג
 סדר חיים
 שני לוחות הברית
 יסוד ושורש העבודה
דרוש וחסידות
 קדושת לוי
 עבודת ישראל
 דרשת חתם סופר המבואר
 בני יששכר

סוכות

משניות
 מתיבתא
 רמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
 שו"ע הרב
 מתיבתא - שמוחת בית
 השואבה
 מגילת קהלת

ארבעה מינים

כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 ספר החינוך עם מנחת חינוך
 שו"ע הרב
 אלף המגן
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
 זוהר הקדוש
 בני יששכר
 יסוד ושורש העבודה
 תפארת שלמה
 דרשות מהרא"ל - צינץ

יום כיפור

משניות מסכת יומא
 תלמוד בבלי המבואר
 מתיבתא
 פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה

הושענא רבה ושמחת תורה

הלכות מורידי הגשם
 פניי המועדים
 יסוד ושורש העבודה
 בני יששכר
 זוהר על שמחת תורה
 דרשת חתם סופר

קהלת

מדרש רבה
 רש"י
 אבן עזרא
 ספורנו
 דברים טובים להאלישיך
 כתפור ופרח

המתנה האידיאלית לכל אחד לכל חג

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה